СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 178. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 2-го серпня 1947. No. 178. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, August 2, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОЗНАЙОМЛЮЮТЬ ЗАГАЛ ІЗ ЗНАЧЕННЯМ ПОВІТРЯНОЇ СИЛИ

З нагоди 40-літтньої річниці оснування американського військового летництва військова влада начеркнула імпозантні маніфестації по всіх закутинах Злучених Держав і в американських базах за кордоном. Все те зроблене з метою, щоб освідомити загал зо значенням повітряної сили під теперішню пору. В останній хвилині перед початком демонстрацій виявилося, що нема вистарчальних припасів октанової газоліни, тому подекуди треба було програму зредукувати.

Щоденники містять обемистий матеріял про минуле американської авіяції, починаючи ще з часів Громадянської Війни, коли то вживали бальонів для обсервації руху ворожих армій. Найбільше значення для розвитку теперішньої сили приписують заложенні Воздухоплавної Дивізії при Головній Команді Сигналізаційного Відділу Армії 1 серпня 1907.

У виконанні програми свята в пятницю 1 серпня вилетіли з Анкоредж, на Аласці, 8 надфортець армії, які попереднього дня почали подорож з Японії і зупинилися на Аласці. У хвилині, коли оце число нашої газети йде на пресу, ці літаки зближаються до Вашингтону.

У Ню Йорку, як осередку паради, почалися різнородні полети в год. 10 ранку. У них брали участь літаки найрізнорідніших типів, бо вони представляли 55 різнородних боєвих груп. Летунський майдан у Нюарку приготовився на прийняття британських летунів, які прибули в Америку на свято.

СЕН. ТЕФТ ПОЧАВ КАНДИДАТСЬКІ ПРОМОВИ ВІД КРИТИКИ ТРУМАНА.

Коломбус, Огайо, 31 липня. — Республіканська організація стейту Огайо підготовила небувалу в історії стейту демонстрацію, щоб дати розголос кандидатурі сен. Роберта А. Тефта на номінацію на республіканській конвенції. На зазив організації зібралися тут 1,300 партійних організаторів з усіх округ на обіді, під час якого сен. Тефт виголосив свою першу кандидатську промову. Хоч він отверто не заявив, що кандидує, то кожний зрозумів, про що йде справа. У промові Тефт підніс осяги конгресу, який оставав під проводом республиканців, і гостро накинувся на поведінку президента Трумана, як за його домашні так і закордонній політиці.

ФОРД ХОЧЕ ОБІЙТИ ЗАКОН ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ЗБОКУ ЮНІЇ.

Дітройт, Миш. — Форд Мотор Компані предявила юнії плян, як обійти постанову закону про заплату відшкодування юнією, коли вона дасть припоручення своїм 107,000 членів вернутися до праці. Заки появилася оферта Форда, він самий відбув конференцію з головою Конгресу Індустріяльних Організацій, Филипом Мореєм. Форд заоферував юнії, що він не буде домагатися відшкодування від юнії за незаконний страйк, коли юнія доведе, що вона не давала доручення виходили на страйк і коли юнія прилюдно натаврує такий страйк.

ЮНІЯ ПРОГНАЛА КОНГРЕСМЕНА ЗА ГОЛОСУВАННЯ.

Толідо, Огайо. — Юнія Мунісипальних Службовиків, приналежна до Американської Федерації Праці, виключила зі свого членства конгресмена Гомера А. Рамія за те, що він голосував за прийняття законопроекту Тефта-Гартлія в конгресі. Конгресмен Рамі заявив, що усування члена з юнії подібне до виключування когось з церкви, коли він не правовірний. Про закон Тефта-Гартлія сказав Рамі, що він призначений для оборони робітника перед людьми, які хочуть його використувати.

НАПИС „СТЕРЕЖІТЬСЯ ШПИГІВ" НА РОСІЙСЬКІЙ АМБАСАДІ.

Вашингтон, 31 липня. — Незвичайна демонстрація перед будинком советської амбасади заінтригувала мешканців столиці. Непомітно появилася там таблиця з написом „Стережіться праці шпигів", причеплена до дерева в городі перед домом амбасади. Крім цього були ще інші таблиці з неприязниними написами. Виявилося, що цю демонстрацію перевели члени організації „Християнська Молодь Америки".

ЗГАДУЮТЬ ПРО ГЕН. МЕК АРТУРА, ЯК МОЖЛИВОГО КАНДИДАТА.

Вашингтон. — Конгресмен Джеймс Е. Ван Зендт з Пенсилвенії виявив, що він має інформації, що ген. Мек Артур приїде до Злучених Держав ще в час, щоб міг бути на Республиканській конвенції в 1948 р. Конгресмен думає, що Мек Артура поставлять кандидатом на президента, все одно, чи він хоче, чи ні. Мек Артур кілька разів виявляв бажання, щоб його залишити в спокою, як довго він має військову адміністрацію в Японії.

Греція дістає великі припаси американської зброї з Німеччини

Вашингтон, 31. липня. — Секретар стейту Джордж С. Маршал виявив, що „значна кількість" з величенських припасів американської зброї в Німеччині буде перевезена до Греції й Туреччини згідно з засадою Доктрини Трумана, яка має на цілі спинити поширення комунізму. Пересилаючи до конгресу звідомлення про вжиток зброї, яка залишилася в Німеччині після війни, Маршал виявив, що Греція дістала першенство при набуванні цеї зброї. У звіті сказано, що 30. червня Злучені Держави продали в більшій частині на кредит зброю за $1,617,000,000, хоч вона коштувала $7,174,000,000. Тепер має йти зброя до Франції, вартости $50,000,000, де Злучені Держави теж підтримують проти-комуністичний рух. Також мають бути переслані припаси зброї на кредит до Голандії, Туреччини, Норвегії, Фінляндії й Гаїті, як про це звідомляє Джек Верклі, вашингтонський кореспондент Ню Йорк Геральд Трибюн.

13 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ ДЛЯ АВСТРІЇ.

Вашингтон. — Експорт-Імпорт Банк виасигнував $13,000,000 позички для Австрії на закупно конечних матеріялів із Злучених Держав. Гроші будуть частинно вжиті на сфінансування вісім проектів, а решта піде на закупно харчів.

УРЯДОВА АРМІЯ ПАРАГВАЮ ЗАЙНЯЛА СТОЛИЦЮ РЕБЕЛЯНТІВ.

Асунсіон, столиця Парагваю, 31. липня. — Місто Консепсіон, столиця північно-парагвайських ребелянтів, опинилася в руках урядового війська. Громадянська війна в Парагваю почалася 7. березня в Консепсіон і досі вони там держалися завдяки близкости границі.

АМБАСАДОР ТІТА ПРО СТЕПІНАЧА.

Вашингтон. — Сава Н. Косановіч, амбасадор Югославії, відбув конференцію з американськими кореспондентами і роздав їм брошуру, написану на доручення югославського уряду з вияснениям справи католицького примаса Югославії, архиепископа Алоізія Степінача, засудженого на вязницю за „зраду" Югославії ще 11. жовтня 1946 р. При розданні брошури Косановіч сказав, що робить це тому, що в Америці ця справа набрала великого розголосу і її представляється невірно.

Америка запропонувала своє посередництво в полагодженні індонезького конфлікту

Лейк Соксес, Н. Й., 31. липня. — Злучені Держави запропонували сьогодні своє посередництво в непроголошеній війні між Голандією та Індонезією. Американський представник в Раді Безпеки, Гершел В. Джансон, сьогодні повідомив, що американський уряд запропонував обидвом сторонам посередництво в переговорах, не згадуючи коли вони мали б занятися. Голандський представник д-р Елко ван Клеффенс вже раніше пропонував в Раді Безпеки, що одна з „мирних країн", як наприклад Злучені Держави, повинна посередничати, але з передумовою, що раніше будуть встановлені „право і порядок". Сьогодні він заявив кореспондентам, що йому ще невідомо, чи голандський уряд прийме американську пропозицію. Після початкових дебат і після заяви американського представника про американську готовість посередництва, Рада Безпеки відложила дальші наради в цій справі до завтра. У висліді дебат над вчерашнім внеском Австралії мала б бути ухвалена резолюція, що закликала б обидві сторони до негайного припинення воєнних дій та відкриття переговорів на базі Шерібонського договору.

БАЛКАНСЬКА СПРАВА В О.Д. ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.
ГРЕЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ДРАСТИЧНИХ ЗАХОДІВ. МОЖЛИВІСТЬ ВІЙСЬКОВОЇ АКЦІЇ ПРОТИ ІНТЕРВЕНТІВ.

Лейк Соксес, Н. Й., 31. липня. — Грецький представник в Обєднаних Державах, Василь Дендраміс, вніс сьогодні до Ради Безпеки нагле прохання, підписане грецьким міністром закордонних справ Константином Цальдарісом, домагаючись, на підставі 51 статті VII-го розділу чартеру О.Д., драстичних заходів для припинення „непроголошеної війни", яку ведуть советські сателіти Болгарія, Югославія і Альбанія проти Греції. В грецькому зверненні сказано, що на випадок, як советське „вето" в Раді Безпеки буде й дальше охороняти і забезпечувати безкарність агресії з боку згаданих советських сателітів, тоді мусять бути пороблені „деякі інші заходи" для збереження миру. Чартер О.Д. передбачує, що „нічого в теперішньому чартері не повинно відмовляти права індівідуальної, чи колективної самооборони на випадок збройного нападу на одного з членів Обєднаних Націй, аж доки Рада Безпеки поробить відповідні заходи, необхідні для збереження міжнародного миру і безпеки". Остання грецька заява була приготована і внесена за порадою Злучених Держав і вона ставить в цілій гостроті розвязку балканських непорозумінь, яку досі блокує Советський Союз своїм „ветом" в Раді Безпеки.

ПРИГАДКА НА ЧАСІ: ДРУЖБА МОЛОТОВА З ВОЄННИМИ ЗЛОЧИНЦЯМИ.

Ню Йорк, 1. серпня. — „Ню Йорк Таймс" в сьогоднішньому виданні помістив на третій сторінці три великі фотографії воєнних злочинців з часу їхньої найбільшої сили і надій. Самі фотографії та підписи під ними є дуже багатомовні. Підписи подаємо в дослівному перекладі: "1. Бувший міністер закордонних справ Райху (Рібентроп), що згинув на стричку, поздоровляє Пієрра Ляваля, що прийшов до спеціяльного потягу Гітлера, як Фюрер в жовтні 1940 року відвідував Францію, Еспанію та Італію. 2. Йоахім фон Рібентроп в розмові з премієром Мусоліні у Флоренції під час поїздки в 1940 р. 3. ВЯЧЕСЛАВ М. МОЛОТОВ з високими націстськими достойниками на прийнятті в готелю Кайзергоф, під час його державної візити в Берліні в листопаді 1940. З ліва до права: Пан Молотов, Вільгельм Фрік, якого покарано смертю як воєнного злочинця, якийсь невідомий перекладчик, фон Рібентроп і Гайнріх Гімлер, що поповнив самогубство. Ці фотографії взяті з альбуму Рібентропа, знайденого Американською Армією". Фотографії і їх поміщення в передовій американській газеті говорять самі за себе.

КОМУНІСТИ БОЙКОТУЮТЬ ПАПУ.

Рим, 31. липня. Папа Пій покинув сьогодні Ватикан та виїхав до своєї літньої резиденції на італійській території в Кастель Ґандольфо, недалеко Ватикану. Попередніх років з приїздом Папи в Кастель Ґандолфо влаштовувано йому відповідне прийняття, чого не було вже цим разом, бо місцевість має комуністичне управління. Мейор міста не вийшов на зустріч Папі.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ ПРОТИ ДЕ ҐОЛЯ Й АМЕРИКИ.

Париж, 31. липня. — Політбюро французької комуністичної партії видало сьогодні заяву проти ген. де Ґоля, обвинувачуючи його, що він на спілку з „американською реакцією" хоче підпорядкувати інтереси Французької республики американському „капіталові" та американському „імперіялізмові".

ВІДЛОЖЕНО НАРАДИ В СПРАВІ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ.

Лейк Соксес, Н. Й., 31. липня. — Економічна та Соціяльна Рада О.Д. рішала сьогодні відложити на пізніше плановані на 28. серпня в Женеві наради Комісії Людських Прав, що має підготовити міжнародний чартер прав людини. За причину відложення подається, що деякі члени Комісії мають брати участь в сесії Загального Зібрання О.Д. в Ню Йорку.

КІНЕЦЬ БРИТАНСЬКОЇ ТЕРПЕЛИВОСТИ В ПАЛЕСТИНІ

ТЕРОРИСТИ ПОВІСИЛИ ДВОХ ЗАКЛАДНИКІВ. ПІМСТА БРИТАНСЬКИХ ВОЯКІВ.

Натанія, Палестина, 31 липня. — Сьогодні рано тут знайдено тіла двох британських сержантів, що їх 12 липня були схопили жидівські терористи і держали як закладників проти виконання вироку смерти на трьох жидівських терористах, засуджених на смерть за участь в нападі на тюрму в Акре. Засуджених терористів повішено перед двома днями. Їх однодумці виконали погрозу й повісили двох схоплених британських сержантів. Їх тіла, цілком сині звисали з дерева, недалеко місця схоплення. Вважають, що вони були раніше тортуровані і вбиті, а опісля повішені. Місце цеї страшної пімсти було підміноване, а при здійманні повішених з дерева експльодувала одна міна, розриваючи на шматки тіло одного та відкидаючи далеко тіло другої жертви. Цей жорстокий вчинок терористів викликав велике обурення в країні і його засудили теж самі жиди. Після знайдення повішених сержантів, англійські вояки й поліція самочинно увійшли до жидівської столиці Тель Авів та почали стріляти й демолювати. Було вбитих пять жидів та багато поранених. Населення почало втікати з міста. Подібні випадки трапились теж в інших місцевостях і побоюються, що вони ще можуть повторитися. Британський високий комісар заявив, що британське терпіння у відношенні до терористів уже скінчилося і буде поведена проти них безпощадна акція.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РАТИФІКУВАВ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Рим, 31 липня. — Італійська Конституційна Асамблея ратифікувала сьогодні ухвалений в Парижі мировий договір та ратифікувала несподівано більшістю глосів, бо 262 проти 68. Вісімдесять послів, головно комуністів, здержались від голосування. Ратифікація договору італійським парляментом наступила після його ратифікації Злученими Державами, Великою Британією, Советським Союзом та Францією. Асамблея рівночасно через аклямацію ухвалила звернутися до французького народу, щоб він не анектував признаних йому договором територій.

АНГЛІЙСЬКЕ КОРОЛІВСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ 20-го ЛИСТОПАДА.

Лондон, 31 липня. — Сьогодні офіціяльно повідомлено, що вінчання британської престолонаслідниці, принцеси Єлисавети з лейтенантом Филипом Маунтбаттен відбудеться в каплиці королівської палати Букінгем в дні 20-го листопада. Церемонію вінчання переведе архиепископ Кентебері та інші церковні достойники.

ДОКТРИНА ТРУМАНА ЩЕ ЄДИНА НАДІЯ ДЛЯ ЗАГРОЖЕНИХ НАЦІЙ.

Анкара, Туреччина, 31 липня. — Після чергового советського „вета" в Раді Безпеки в справі Балканської Провірочної Комісії, загрожені большевизмом Греція і Туреччина переконалися про те, що вже раніше знали: Їм не дожидати допомоги й охорони від Організації Обєднаних Держав. Тут підкреслюється, що це єдиною надією для цих загрожених націй залишаються Злучені Держави Америки в рямках Доктрини Трумана.

ЮГОСЛАВСЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ АМЕРИКИ Й БРИТАНІЇ.
Безпідставні твердження про військовий вишкіл скитальників та підготовку інтервенції.

Відень, 31 липня. — Комуністичний уряд Югославії через свого посла у Відні виступив з обвинуваченням проти Злучених Держав і Великої Британії, закидуючи їм, що вони в своїх зонах Німеччини й Австрії вищколюють ворожих до теперішнього комуністичного уряду югославських скитальників та приготовляються до інтервенції, щоб цей уряд повалити. Уповноважнені справами скитальників американські й британські власті заявили, що югославські обвинувачення є безпідставні.

ІРЛЯНДІЯ І СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ.
Відповідь де Валери на советські обвинувачення.

Дублін, 31 липня. — Ірляндський премієр де Валера в одному інтервю відповів сьогодні на советські обвинувачення, мовляв Ірляндія симпатизувала з державами осі. На цій підставі, як відомо, Совети зложили своє „вето" проти прийняття Ірляндії до Організації Обєднаних Держав. Де Валера заперечив советські обвинувачення, заявляючи, що як вже кому можна закинути співпрацю з націстами і фашистами, то насамперед Советському Союзові. При цій нагоді ірляндський премієр пригадав події безпосередньо перед війною, іменно советсько-німецький договір про дружбу та советську участь в націстській агресії на Польщу і Балтійські держави.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число в понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРЕТЯ ПАРТІЯ

Останніми тижнями читаємо в газетах про рух за створення третьої політичної партії, яка була б конкурентом існуючих головних партій: Демократичної й Республиканської.

На чоло цього руху комуністи висувають особу відомого Генрі Волеса, бувшого віцепрезидента та секретара торгівлі, а тепер редактора советофільського журналу „Ню Ріпоблик". Волес найбільший чоловік в Америці, кажуть комуністи, й тому він повинен бути вибраний наступним президентом. Він, пишуть вони, є прогресивним, вірним речником політики Рузвелта та стоїть за дружбу зі Советами й мир.

Уже з цього можна пізнати, що вся ця пропаганда за третю партію в Америці, має на думці насамперед найближчі вибори на президента. Волес що мав стати теж і за чертвертої каденції покійного Рузвелта віце-президентом, як кажуть його сторонники ним не став тому, бо покрутили в Демократичній Партії й його місце зайняв Труман, який потім через наглу смерть Рузвелта став президентом, себто зайняв місце, яке ніби мало б належатись Волесові. Відомо, що Труман розійшовся з Волесом і усунув його з міністерського кабінету, а Демократична Партія відвернулась від нього за його постійну критику американської політики, та вихвалювання советської. Тепер сторонники Волеса, а в першу чергу комуністи, знаючи амбіцію Волеса, підбехтують його до створення нової „прогресивної" партії, від якої він був би кандидатом на президента в 1948 році.

Комуністи і сторонники Волеса розраховують, що Демократична Партія, побоюючись ослаблення через агітацію сторонників Волеса й комуністів, готова піти з Волесом на переговори і поставити йому відповідні пропозиції. Комуністи не сподіються, що при найближчих президентських виборах Волесові запропонується президентуру, але надіються, що він може добитись при торзі віце-президентури, або „бодай" становища в кабінеті. Вже це задовольнило б комуністів, бо мали б „свого чоловіка" на високім становищі. Якщо не дописало б порузуміння, то рішено організувати третю політичну партію, яку мав би очолювати Волес.

Це все набере ще ваги і сили, з наближенням самих виборів. Волес піде цілком певно на різні комбінації, бо він людина честилюбна і хоче бути на овиді навіть коштом розгрому цеї Демократичної Партії, яка його вгору підняла. За Волесом стоїть нині створена комуністами й комунізуючими організація „Проґресив Ситизенс оф Амеріка", що за її ініціятивою вже розпочато в Каліфорнії кампанію за ним як наступним президентом. Як ця кампанія ведеться, пізнати найкраще по тім, що вживається таких комуністичних „лозунгів", в яких евентуального контр-кандидата Волеса, себто теперішнього президента Гері Трумана — називається „Адольфом Труманом".

Роботящість конгресу

Рідко коли в історії мав американський нарід нагоду перебути таку політичну школу, як під час першої сесії 80 конгресу, що саме розїхався на вакації. Все, що в американській політичній системі є добре і що лихе стало кожному громадянинові ясним.

Конгрес радив від 6. січня до 27. липня. Перед виїздом на вакації палата репрезентантів ухвалила вислати закордон 19 своїх членів для студій політичних відносин у можливо всіх країнах світу. Ці студії потрібні конгресові для дальшої праці. Вже самий факт висилки такої численної конгресової комісії вказує на подвійну систему американської влади: екзекутивний уряд має доступ до всіх інформацій, а зате не має права ухвалювати законів ні накладати фінансових тягарів; конгрес має право накладати податки і ухвалювати видатки на функціонування уряду, а не має можности діставати потрібні інформації своїми власними органами, хіба при допомозі уряду.

Ця система вказує на труднощі, серед яких доводиться працювати конгресові. Коли б лише це мати на увазі, то, оцінюючи досягнення минулої сесії конгресу, треба прийти до висновку, що вони були понад нормальні.

Треба наперед зрозуміти положення, серед якого конгрес мав переводити різні пляни і ухвалювати закони та резолюції на їх виконання. Повоенна демобілізація і нормалізація — оце було завдання конгресу, коли він зїздився на наради. Треба признати, що поодинокі члени конгресу, як палати репрезентантів, так і сенатори, мали на оці багато справ, коли зголосили аж 1,800 законопроєктів і резолюцій. З них палата репрезентантів розглянула 1,100, а конгрес 800. Це значить, що сенат спізнився з 300 справами, щоб дотримати кроку палаті. Це сталося тому, що в сенаті є 96 людей до праці, а в палаті репрезентантів 435. Вони мусять працювати в комісіях і підкомісіях і брати участь в засіданнях пересічно по 5 годин денно. Все таки конгрес як цілість приготовив біля 300 законопроєктів і резолюцій, а з них президент заветував лише 10. Теж і неполаднані справи треба зарахувати на конто роботящости конгресу, бо деякі з них настільки підготовані, що лише треба підождати відповідної пори на їх вирішення. До таких справ, напр. належить новий податковий закон, заветований двічі президентом, та бил Стратона для допущення скитальників з Европи в Америку.

Минулу сесію конгресу треба зарахувати ще до таких, що їх називають „історичними" Бо справді дві історичні події сталися за співучастю конгресу: одна у внутрішніх справах, друга в закордонних.

У внутрішніх — це обеднання збройних сил Америки в однім департаменті краєвої оборони, яке в теперішніх ґлобальних відносинах може стати рішальним при можливім зударі двох світів. Друга справа, хоч меншої ваги, одначе важна для внутрішніх відносин, це спроба введення на нові шляхи відносин між робітниками й працедавцями при допомозі нового робітничого закону. Одна й друга справа це великий осяг. Робітничі відносини не наладнано як слід, але зроблено спроби зрушити з місця те, що дехто вважав за непорушне. Отже сама спроба вже є важним поступом вперед. Удосконалення прийде в будучності, коли ясно покажуться недостачі нового закону.

У закордонних справах прийшлося конгресові, як зрештою й адміністрації, працювати серед просто непереможних відносин. Тут конгрес як і Америка найшлися в положенні вязня всесвітнього напруження. Безупинна советська війна нервів унеможливлювала скласти якийсь плян для рятунку світу мирним шляхом. Тому система, придумана президентом для оборони світу перед большевицьким наїздом, мусіла бути переводжена дуже обережно і серед великих зусиль. Само ухвалення $400,000,000 на оборону Греції й Туреччини не було важке. Так само не важке є видання $350,000,000 на допомогову акцію різним країнам та $75,000,000 для ІРО на прохарчування скитальників. За те важким було приготовити до цього всіх членів конгресу і переконати все населення, що ця справа, це конечність для рятунку демократичного ладу перед наїздом тоталітарних сил з усім тим, що за цим слідує: знищенням особистої свободи, голодом і політичною неволею. На це треба було часу і обережности. Під час підготовної дебати в конгресі і переслухань знавців та свідків у комісіях, світ тріщав, поки остаточно не зломився на дві половини. І саме серед такого тріску доповнювалася Доктрина Трумана Пляном Маршала для спасення і відбудови Европи, а з нею і для рятунку світу.

В парі з таким гігантним змаганням обох палат конгресу дозріла теж двопартійна, на ділі надпартійна, американська закордонна політика. Для світу вона прибрала форму великої ідеї американського Еманципатора, а це створення в кожній країні свобідного уряду з волі народу і для добра народу.

Історія України в американській оцінці

Видана недавно старанням Українського Народного Союзу у видавництві „Философікол Лайбрері" книжка Кларенса А. Маннінґа: „Ди Сторі оф ди Юкрейн" відбилася широким відгомоном в американській фаховій і щоденній пресі. Оцінюючи книжку, звичайно, розглядається теж заторкнену в ній проблему України в усій її історичній ширині та головно на тлі теперішнього політичного положення і в перспективі здогадів про дальший розвиток подій.

Деякі найбільш характерні оцінки, що появилися в американській пресі в останньому часі, передруковуємо для загальної інформації. З них можна теж пізнати, як дуже на часі була ця книжка та яке велике значення взагалі мають того роду публікації.

Україна — вибухова справа на сході Европи.

„Ди Кришчиен Сайенс Монітор" з 5. липня в непідписаній рецензії пише: „Ди Сторі оф ди Юкрейн" Кларенса А. Маннінґа звертає увагу на одну з експльозивних справ на просторі на схід від ріки Висли. Прийняття Української Советської Соціялістичної Республики до Організації Обєднаних Націй як члена з своїми власними правами — згідно з твердженнями автора — не задовольнило „аспірацій 40,000,000 українців, які терплять в комуністичному ярмі та є свідками намагань викорінити з їхньої країни всі ці прінципи свободи і демократії за які вони так довго боролися. Розповідаючи 1000-літню історію українського народу, проф. Маннінґ кидає світло на події давнього минулого, які призвели до повстання царської Росії і в наших днях до створення СССР. Проте, йому не пощастило дати справжні докази, що українці різнилися та культурно і політично стояли вище від „москвинів" — росіянів будьколи на протязі останніх сімох стріч.

Незломний український дух.

„Ди Юнайтед Стейтс Квортерлі Бук Лист", подаючи коротко теж біографію та виказ творчости проф. Маннінґа, пише:

„В цій книжці подана історія України від Рурика аж до теперішнього обеднання всіх українських земель під Українською Советською Соціялістичною Республикою. Хоча ця республика була прийнята як одна з Обєднаних Націй, автор вірить, що „український дух тепер не є ще вільний, але він виявив свою незломність в минулому і таким він залишиться в майбутньому". В рецензіях дальше характеризується поодинокі розділи книжки, характеризуючи після них теж саму Україну в поодиноких історичних періодах. „Останній розділ" — пишеться в рецензії — „насвітлює буття українського народу в Советському Союзі, повторяючи в більшості добре відомі факти, але включаючи теж деякі важливі детайлі, що їх в загальному переочується".

„Мало відома Україна набирає нового значення".

Під таким заголовком надрукувала довшу рецензію на книжку Маннінґа газета „Ди Денвер Пост" з 6-го липня. В рецензії пишеться:

„Ніхто з нас не знає досить про зменшуваний світ, в якому живемо: зменшуваний ґеографічно, але збільшуваний історично з кожним новим днем свого віку. Що, наприклад, ми знаємо про Україну, яка простягається від Чорного моря аж недалеко до Балтійського та від гір Карпат по ріку Дон? Якщо ви знали так мало, як знав цей рецензент — аж доки його горизонти поширилися при читанні книжки Кларенса Маннінґа — то це справді дуже мало. І тепер Україна (Маннінґ волить називати прямо „Україна", надаючи їй правне означення нації і народу, а не частини іншої нації — прим. рецензента) є справді ґеографічною цілістю, як наш середній захід, тільки поважно однородніша.

В дійсності, вона має дуже подібне положення і значення, будучи шпіхлірем Европи, творить европейського рівнозначника з нашим середнім заходом, переходить в чорнозем, в землю, яка видала нашого Генрі Волеса і нашого Роберта Родерфорда МекКормика і нашого ЛяФолеттес, як теж наших індівідуалістичних, свободолюбних фармерів.

„Маннінґ переконує, що Україна головно в наслідок власних міжусобиць падала жертвою політики великодержав. Стає ясно, що доля незалежних українських селян та їх культури під Советами є така, яка була б доля фармерів нашого середнього заходу під фашизмом, чи комунізмом, чи будьякою іншою формою влади, за виїмком нашої американської демократії.

„Теж цілком певне, що Маннінґ не належить до звиличників того, що Советська Росія заподіяла Україні.

„Чи ви знаєте про Київську Русь? Чи вам відоме козацьке лицарство? Чи св. Володимир, Тарас Шевченко, повстання Мазепи і Богдана Хмельницького, сатиричний епос Івана Котляревського, чи це все має будьяке значення для вас? Чи ви знаєте, як большевики розбили намагання Української Народної Республики, яка в 1918 році проголосила повну незалежність?

„Рецензент не знав нічого про ці імена, аж доки не прочитав книжки Маннінґа. А вони мають значення для нас в Америці" кінчить свої завваги рецензент „Ди Денвер Пост".

Апель вільної і незалежної України.

Дещо гострішу критику Маннінґової „Ди Сторі оф ди Юкрейн" написав в щоденнику „Бруклин Ігл" з 9. липня інструктор історії в Лонґ Айленд Юніверзиті, Реймонд Полін, висловлюючи цілий ряд критичних завваг щодо книжки та видвигаючи теж деякі власні міркування щодо України. Він пише:

Популярною струєю в сьогоднішній післявоєнній Америці, як було теж після першої світової війни, є зрив проти комунізму та проти Росії. Ця струя винесла теж книжку професора східньо-европейських мов на Колумбійському університеті, Кларенса А. Маннінґа „Ди Сторі оф ди Юкрейн".

Президент Труман і Демократична партія присвоїли собі керівництво в наступі, а Республиканці йдуть за ними...

Проте, рецензент сумнівається, щоби „Ди Сторі оф ди Юкрейн" могла мати успіх в продажі. До читачів, які звичайно найбільше інтересуються спеціяльними працями про Росію, належить насамперед про-комуністична публика. Але важко повірити, щоби ця книжка могла дістати приязну оцінку комуністичної преси.

„Ди Сторі оф ди Юкрейн" має і свої власні недостачі. Хоча вона призначена для загальної публики, то вона не є написана для загалу. Вона ставить за передумову знання світа, насамперед історії Росії, якої багато американців не знають. Часто робиться натяки та згадується про події і особи, яких належно не представлено та не виявнено. Книжка, яка на малій кількості сторінок намагається представити ґеографічне положення, ресурси та історію України від камяної доби аж до сьогодні та обговорити теперішнє положення України в світі, мусить вийти загальникова і незадовольняюча під багатьома оглядами. Її найсильнішою сторінкою є огляд української літератури та авторів...

„Післанництвом цеї книжки є апель за вільну і незалежну Україну. Засудження та напятнования проф. Маннінґом советських метод управління є справедливе, за виїмком одної проблеми доцільности такої точки зору. Чи можемо ми розвязати проблему миру, роздроблюючи Европу, чи будьяку іншу територію на буфорні держави? Такі держави рідко коли були перешкодою до війни, але часто до неї доводили. Чи не було би більш логічно вважати, що краще майбутнє для бездольної України було б в демократичній федерації з усіми іншими народами Росії?"

Це, докищо, єдиний відомий нам голос, що не так квестіонує, як сумнівається в доцільність представленої в книжці Манінґа розвязки української проблеми, створивши з України вільну і цілком незалежну, суверенну державу. В інших оцінках, звичайно, або тільки переповідається думки автора праці з цілком не скриваними співчуттями до української трагедії та симпатіями до українських змагань, або ще й підтверджується їх своїми міркуваннями та спостереженнями. З дотеперішнього відгуку на книжку проф. Маннінґа можна сміло твердити, що вона „своє зробила" і що вона є справді дуже на часі.

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I.

НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

87)

І помогло! З ним равом — виспівувала, весело сміялася, жартувала. Питав про причину такої втіхи — відповідала: — тому, що вона з ним рядом, може заговорити, бачить його, схоче — притулиться, обніме. Зворушений приголублював, по батьківськи термосив за носик. Реготала втішно, хапала губами пальця.

Їхали, якось, на перестанок, — забракло оливи. На пробу гнав автом миль 75. Питав, чи їй не страшно.

— З тобою? — відповіла. — Нічого в світі не боюся!

— Ой, даленько ти моя, люба! — тулив її до себе розніжений.

Схилила голову на його плече. Цілувала простягнені до рулевого колеса його руки, пестила їх обличчам. Натиснула гудок — гнали так, наче канадійське весілля. Вийняла сигаретки, — його ж руки зайняті, — прикурила одну, встромила йому в рот.

— Я так люблю дивитися, як ти куриш! — говорила. — Твої губи так любо рухаються, віддуваються, мов би ти сердився. Страх хочеться їх цілувати!

— Ов! — він казав. — Більшість жінок не люблять курців.

— Бо вони самі курять!

— А тобі не хочеться? На, потягни! — Наставляв сигаретку.

З його руки затягалася, пустюючи, пускала дим носом. Він наставляв ще — хитала відмовно головою.

— Не цікавить мене куреня! От, так, для пустоти!

Може у десяте пригадували своє перше знайомство, як то у них швидко все пішло, переповідали свої гріхи. Раділи, що так хутко побралися, не встигши добре пізнатися, щасливі, як ніхто у світі.

— Наче в казці! — Ростислав говорив розмріяний. — Приїхав і вкрав тебе у батьків, покрав батьків від їх самих... Не вірю часом, чи це дійсність, не сон.

Автом керуючи, добрі люди не мріють, не пестяться. Подружжя переконалося в тій правді незабаром. Одним боком заїхали в рівчак, а тут ні рискаля, нічогісенько. Добре, що рівчак неглибокий. У відплату за пестощі — зносили каміння, руками підсипали землю в рівчак. Хвилин двадцять забарилися, поки на дорогу вишкрябалися. Замурзані поцілувалися, замураними й до містечка приїхали. Аж склепарка над ними змилосердилася, попрохала вмитися.

Лагодилися відїздити, залагодивши справки. Забракло курення. Підогнав автом до другого склепу. Ірина зісталася в авті під охороною Дружка — він наслідував десь Ірину — ні разу не пустив молодят їхати самих, — Ростислав пішов сигарети купувати. Під склепом ждав на когось років три від Ростислава старший молодик, запорошений, збідований, з сумно-замисленими очима. Обіч, на землі, випханий річами мішок. Подобався Ростиславові власне задумливістю, сумом в розумних очах. Може ніде ще не працював, а у них днів на тридцять молочення. Та бо робітників у них не брак! Хвилю подумав, далі звернувся до незнайомого по англійськи:

— Вейт фор сом вон?

— Но! — той відповів, питання очевидно зрозумівши.

— Гват юр нейшоналіти?

— Юкрейнієн! — сказав молодик байдужно. — Со, гват?

— Іміграт, чи в Канаді родилися? — Ростислав перейшов на українську мову.

— Щойно другий рік в Канаді! — молодик помітно зрадів.

— О, то ви старший канадієць від мене! Я щойно пів року минуло! Робили вже де на жнивах? — Ростислав говорив довірливо, хлопець надзвичайно йому подобався.

— Працював кілька днів! Господар сквитував мене. Полячина якийсь, чи лихий його знає! По польськи не вміє. Хвалько завеликий! Я його перехвалкам не повірив, — отож стратив роботу. А вам що? — питав з надією, — потрібно робітника?

— Я й самий не знаю, як би то ми вимудрували? Робітники є! Як попросимо батька, певно щось знайдемо! У нас ще на добрих пять тижнів праці.

Молодик подивився на велике, блискуче авто. Трохи дивувався:

— Так багато молочення! Ваш батько мусить бути не аби як багатий!

— Не бідний, але людина надзвичайно шляхотна. Він не рідний мій батько, тесть! Ідемо! Щось дасться зробити!

(Дальше буде).

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

„Добровільна" колективізація.
(Із оповідань утікача).

(УБІ) Акція запровадження колективних господарств на ЗУЗ розпочалася 1947 року. Большевики почали її зараз після нового року під гаслом т. зв. тримісячної ударної кампанії. По селах почали їздити більші відділи військ МВД і переводити мітінги. Спочатку обїздили ближчі до районових міст села, а пізніше — в першій половині березня — і села дальші від району. Приїхавши в село, найменше 40—50 вояків зганяли голів родин до громадського будинку, чи до школи „на сход". Там політрук починав торочити, що, мовляв, запишіться і держава поможе вам, пришле трактори і тг д. і, нарешті треба записатися, щоб виконати наказ „Верховного Совета". На запитання, чому держава не поможе своїм голодуючим колгоспникам, завжди давали відповідь: то — ледарі, не хочуть робити й тому голодують. Зрозуміло, що люди не підписувалися і далі не вели дискусій.

— „Надумайтесь і тоді напевно запишетесь!" — такими словами кінчався кожний мітінг. І люди мусіли надуматись аж три дні, тому що вийти було ніяк, бо біля кожного вікна і дверей стояв вояк із машиновим пістолем. Про те, щоб дати людям поживу чи бодай води — ніхто й не думав.

По трьох днях починався крик і плач, як у середині, так і на дворі (особливо діти), тоді приходив той самий політрук і заявляв: — Ще будете просити, щоб ми вас записали, а тепер — ідіть к чорту!

На дверях кожному чоловікові чи жінці давали вояки „подарунок" прикладом чи кулаком. Такі мітінги відбувалися на всій західній Волині. В селі Попівці в березні 1947 р. люди підписали згоду після трьох днів „добровільного думання" і заснували колгосп „Вільне Життя". Протягом 3-х днів звезли ремaнент, вибрали будинки, зігнали скот, а потім самі таки люди підпалили ті будинки. За те вивезено 12 родин.

Хроніка одного села.
(Із звіту хорунжого УПА Коваля з 29. 4. 1947).

(УБІ) Прийшовши на ЗУЗ, большевики зразу перевели масові арешти. В маленькому селі Маньківці, Вербського району, де всього 175 хат, і за часів німецької окупації загинуло 13 чоловіка, большевики засудили (судив прокурор у Кремяниці Коньков — він був тут і в 1939 р.): Антона Ганюка, Хому Остапчука, Максима Михальчука, якого, по поворотi з армії після війни заслали до Кривого Рогу на 10 років, церковного старосту Димяна — на 25 років на Камчатку, і ще шістьох. Крім того, большевики розстріляли підпільників, що переховувалися спочатку в лісі: Давида й Володимира Остапчуків — у викопаній криївці під піччю, Степана Остапчука і Василя Музичука (станичного ОУН) — при втечі, Онуфрія Стецюка і його товаришів — Омелька Стецюка, Грицька Остапчука, Харитона Сиротюка, Івана Олійника, Кирила Мельничука. Цих останніх вбито в схованці, викопаній у землі в чистому полі біля села.

В листопаді 1946 р. большевики провели вивіз людей. Тоді вивезли Надю Стецюк з дітьми і три інші родини. Ці два останні повернулися — один без руки, другий без ноги. Далі забрали в армію Касьяна Михальчука, Олександра Данилюка, Василя і Володимира Стракулу (батько й син). Забрали на роботи до Челябінська: Володимира Остапчука, Юхима Бойчука і ще 14 старших господарів. Девять осіб цілком безвинних забрано під замітом „звязку з бандитами".

Отак большевики розправлялися не лише з цим селом, але й з іншими. Дуже багато разів вони провокували людей на те, щоб пізніше виарештовувати. Наприклад: у селі Кокорів-Великий і Кокорів-Малий був головою Голуб. В лютому 1946 р. прийшли до нього два „партизани" і попросили його зробити скоро харчову збірку для хлопців. Через це пішов Голуб і ще 15 селян на 15 років заслання. Навіть і місцевим большевицьким попихачам, які на початку займали були великі пости в адміністрації, довелося кінчати свою карієру засланням, наприклад: начальник комунхозу м. Кремянець, начальник горсовета Качуренко пішли на заслання на термін по 25 років.

Над чим радив пленум ЦК КП(б)У?

(УБІ) „Известия" ч. 152/47 подає обширний звіт із засідання Пленуму Центрального Комітету КП(б) України, яке відбулося в днях від 23-26 червня в Києві. Пленум розглядав справу збору урожаю сільсько - господарських культур в 1947 р. та справу заготівлі хліба і інших сільськогосподарських продуктів із урожаю 1947 р. Звіти від „українських" міністрів вібирав секретар Ц. К.П(б)У товариш Л. М. Каганович, висланник Сталіна й необмежений ніяким законом диктатор України. Інструкції і накази давав міністрам „вільної Української Республіки" тов. В. Д. Калашніков, „уполномоченний Министерства заготовок СССР по УССР". З докладами виступало 37 осіб, між ними: міністер сільського господарства Української ССР тов. Г. П. Бутенко, міністер совхозів УССР тов. Н. Т. Кальченко, дальше тт. В. Д. Калашніков, Л. М. Каганович, Д. С. Кортченко, Н. С. Патоличев, Л. Р. Корнієць, Д. З. Мануїльський, М. С. Гречуха, К. З. Літвін, З. Т. Сердюк, Л. Г. Мельніков, В. М. Чураєв, П. А. Найденов, Л. И. Брежнев, Г. Л. Кочетов і ін. Вичислені імена кількох докладчиків говорять самі за себе. З них ясно видно, хто рядить Україною, хто турбується українським хлібом і куди цей хліб вандрує в той час, як український народ голодує.

„Известия" ні словом не згадує, що говорили тих кілька українських докладчиків, це, зрештою, і не цікаво, що говорять вірні пси Москви, за те вона широко подає доклад-інструкцію „секретаря ЦК КП(б)України тов. Л. М. Кагановича. В своєму докладі Каганович сказав, що „мільйони колхозників і колхозниць, робітників МТО і совхозів всю свою любов і відданість большевицькій партії і товаришеві Сталінові висказали в письмі великому вождю народів товаришеві Сталінові". Українське селянство своїм завзятим трудом під проводом большевицької партії виконало весняний засів більш організовано, в скорочених термінах і при більш строгому застосуванні правил агротехніки". „На день 20. червня колхози й селянські господарства України засіяли всіх ярих на 771 тис. гектарів більше, як у 1946 р., перевиконали плян засіву й поширили посівні площі совхозів". Отже селяни перевиконали плян, засіяли більше, але Каганович не каже, яка є взагалі посівна площа України, кілько з неї засіяно минулого року й кілько лежить ще землі облогом. Тому не можна взагалі зробити собі образу про стан сільського господарства в Україні. Так саме Каганович ні словом не згадує, чому голодує українське село, я к там усе так гарно процвітає. Він не сказав, за що пишуть і як пишуть українські робочі любовні листи „вождю народів" і „любимій большевицькій партії?"

(Кліша власність ЗУАДопомогового Комітету).
Івана Годяка вітає наймешна українка Шиаго, коли він приїхав з Галивуду щоб взяти участь в концерті на допомогу скитальцям.

Але „любов" українського робітника до Сталіна й його партії та „любов" Сталіна й його партії до українського робітника — це тільки опіюм, задурманюючий засіб, щоб видерти якнайбільше хліба з українського села для ненаситної і грабіжницької Москви. Ось ще заповідає диктатор Москви в Україні: Треба негайно приступити до збору хліба. „Збір хліба треба краще перевести, як засів, а хлібозаготівлю краще, як збір. Всі ці роботи треба перевести в максимально скорочених термінах, зібрати урожай без страт, з першого дня приступити до хлібоздачі — перша свята заповідь кожного колхозника, кожного селянина". Для чого такий поспіх? Щоб забезпечити хлібом голодуюче населення України? Ні! Це Москві не цікаве. Хліб треба зібрати, бо „від цього зависить сила нашого государства", пояснює Каганович. А щоб селянин працював з якнайбільшою „любов'ю", то „необхідно взять під щоденну контролю партійних організацій таку важливу государственную роботу". До роботи треба притягнути й „подростков и пионеров", отже й малолітніх дітей. Працювати треба день і ніч, це закон для всіх колоніяльних народів. Але віримо, що вже не довго.

Шляхи української літератури під Советами.

(УБІ) Згідно з рішенням ЦК ВКП(б), советські письменники й мистці мають представляти природу й людину не такими, як вони є, але такими, як їх хочуть бачити партія й „Любимой вождь народов". Це називається „социалистический реализм". Малюючи советську дійсність такою, як вона є, советські письменники представляли „советську людину сірою, скучною, схематичною, однолінійною, похмурою, так, що й читати про неї скучно" (Ал. Фадаев, Известия, ч. 150/47), тому прийшов наказ: „показати наш народ не тільки в його сьогоднішній день, але заглянути і в його завтрішній день, помогти освітити прожектором путь вперед — таке завдання кожного добросовісного советського письменника" (Із промови А. А. Жданова). І, як відомо, советські письменники покаялися і перестроїлися...

Українські письменники дістали ще одно завдання: оспівувати велич і славу „братнього русского народу", величати „геніяльного" Сталіна та підготовляти остаточне влиття українського ручаю в московське море... Хто не хотів цього робити, того НКВД ліквідувало, а хто пішов на службу до ворога, того проголошується „героем Советського Союзу" і дається йому всякі „Сталінські премії".

Оце в перше після „исторических решений ЦК ВКП(б) „о литературе и искустве „відбувається в СССР „Пленум правления Союза советских писателей", на якому є заступлене й українське письменство в особах вірних прислужників Москви. На засіданні з 30. червня звітували українсько-советські письменники. Аналізуючи ці звіти, „Известия" з 1. липня стверджує, „продуктивно працюють українські письменники старого покоління". Що пишуть ці письменники? „Ю. Яновський написав роман „Жива вода" — про трудові будні республіки, Ю. Смолич закінчив „Ми разом були в бою" — роман про советських людей, які повернулися „к созидательному труду". „Нові книжки на теми Великої Вітчизняної Війни і післявоєнної пятилітки написали А. Копиленко, С. Скляренко, Н. Рибак, В. Собко, А. Шиян, Іван Ле і другі. Значні творчі успіхи поетів України. 30-ліття Октября вони відмічають виданням циклів нових поезій і поем. П. Тичина закінчує поему „Шабля Котовського". Героїчним традиціям комсомолу присвячений роман у віршах Л. Первомайського „Молодість брата". Нову поему „Весняні води" написав М. Рильський. Братерствові русского й українського народів присвячена поема А. Малишки „Прометей", яка недавно удостоїлася Сталінської премії. В. Сосюра написав ліричну поему „Вогненні дорги", а С. Голованівський закінчив поему про В. И. Леніна. І. М. Бажан пише поему про великого Леніна". Скільки „Известия". До цього образу нам не приходиться нічого додавати. Кожному ясно із самого перечислення тем, над якими працюють „українські письменники старого покоління", що шляхи української літератури ведуть у студену північ... Не за Україну, але за її ката ломить свої копії українське підсоветське письменство.

Свобода релігії в СССР.
(З листа з Галичини).

(УБІ) В останніх часах арештами й вивозами знищено майже всі останки української греко-католицької церкви в Польщі. Всіх священників, які жили легально, нелегально виловлено в польських костелах і вивезено до СССР. Майже всіх їх запроторено на Сибір. Із нашим старим священиком, який, за нашою допомогою вдержався, бачився вчора.

3 листів до Редакції

Проти партійництва.

Шановний п. Редакторе:

Просимо помістити у Вашій газеті слідуюче:

Ми, бувші скитальці а тепер нові імігранти в Шикаго, звертаємося цею дорогою до новоприбулих імігрантів-українців в Америці з таким проханням:

Не поширюйте безпотрібних і безцільних партійних сварок, бо вони приносять тільки шкоду загальній українській справі.

Просимо і закликаємо вас, нові імігранти теж в інших містах Америки, не допускайте до тих партійних сварок на Новій Землі і такі виступи поборюйте. Тепер, коли український нарід переживає найтяжкі хвилини своєї історії, коли нам треба скупчити всі сили в праці для поневоленої України, скільки то труду та енергії, часу і паперу витрачається на ці справі безцільні партійні роздори. Такі партійні сварки, що їх нові імігранти приносять на американський грунт, м. і. і до Шикага, мо осуджуємо.

Шикаго, 13. липня 1947.

З пошаною

Слідує 18 підписів нових імігрантів.

Організація Самопомочі Нової Української Іміграції подає до відома, що друга екскурсія відбудеться в неділю, 3. серпня 1947 до Ботанічного Городу Ню Йорку. Бажаючих взяти участь у цій екскурсії просимо прийти точно в 1. год. попол. до Домівки Самопомочі, 33 E. 7th St., New York, N. Y. Управа.

З переживань місточка Любачева

Червона армія зайняла наше місточка 22. липня 1944 року. Зразу приділено Любачівський повіт — район до Радянської України. Відтак на підставі договору між урядом Радянської України а П. К. В. Н. це є Польскі Комітет Визволеня Народового — Любачівський район приділено до Польщі. Поляки віддано співпрацівкам з НКВД. Підчас коли большевики визволяли Польщу українськими грудьми, поляки зосередили всі свої сили, щоб нищити український нарід.

Зараз на початку зорганізовано „Безпеченьство", це є „Ужонд безпеченьства публічнего", якого шефом був родовитий москаль. До помочі зорганізованого т. зв. „штурмувкен", щось в роді большевицького комсомолу, як також покликано до життя М. О., це є „Міліція Обивательська". Всі ці військово-політичні формації ужито в тій цілі, щоб 1) виловлювати всіх чоловіків до війська большевицького. (Всіх українців брали не до польської армії, а до большевицької, хоч їх вербували на польській території). 2) звохочувати в той спосіб до переселення на „родіну".

Під покришкою „пошукивання Бандеровців" села окружали поляки військом, міліцією і всіми зеднаними „безпеченьства", нерідко в таких виправах брали участь НКВД і большевицьке військо. В той спосіб знищено села: Гораєць, де замордовано 185 осіб в тому 25 дітей, Люблинець Старий і Новий, де замордовано понад 250 людей, одну дівчину знасилувано і кинено в огонь живцем; така сама доля стрінула села: Суха Воля, Нова Гребля, Бігалі, Борщів, Воля Олешицька, саме місточко Олещиці, Старе Село, Липина — мимо того що Липина була в 50% нищена в часі воєнних дій, — Щутків, Коровиця, Синявка, Башня, Горішна і Долішна, Подемщина, Нове Село, Жуків, Брусно та Лівча. Для повного зрозуміння подій зазначую, що поляки на спілку з москалями нищили українців а їхне майно рабували тоді, коли УПА в тих околицях ще майже не існувала, фронт нім.-большевицький був у віддалі тільки 70 до 80 кільометрів, а ціла околиця Любачева аж кишіла від большевицького війська.

В січні 1945 року большевики прорвали нім. фронт, війська большевицькі посунулися в перед. Поляки не переставали своїх „вичинуф", тому українське населення втікало в ліси. Там лучилися з повстанцями. УПА розкинула летючки упімнення до властей, військових частин і до польського населення, в яких взивала залишити нищення українського населення, вказуючи, що доля, яка стрінула український нарід, зустріне теж поляків під большевицьким режмом. Хоч були поважні голоси серед польського громадянства, що здоровo думали, але вони не мали ніякого впливу на хід подій. Коли поляки продовжували свої „вичини", тоді УПА почала відплатну акцію.

В той спосіб потерпіли польські села головно в ярославському повіті, бо в любачівському повіті польських сіл зовсім нема, напр. село Вязівниця ін. Рівночасно УПА, пильно стежила за рухами польського НКВД і польського війська, якого полк стояв в Любачеві.

Весною 1945 почався переговори між УПА а А. К. це є Армія Крайова, яка опісля перетворилась в Н. С. З., зн. Нородове Сіли Збройне і В. І. Н., зн. Вольносьць і Неподлеглосьць, які в початках застрягли на мертвій точці.

Перед латинським Великоднем вибралися поляки зн. М. О. Безпеченьство та Штурмувка з частиною війська на акцію до Люблиниця. Виключно ціллю цієї акції було придбання „шинечкі на сьвента". На них засілася частина УПА, яка припадково переходила ці стороною. У висліді тої зустрічі згинули около 300 поляків.

Поразка поляків під Люблинцем довела до успішного полагодження деяких справ і договору між УПА і АК.

В часі т. зв. акції поляки арештували без розбору всіх українців, яких бодай трохи підозрівали, або заможніших українців, від яких сподівалися окупу (без хабара там ані рушитися не можеш) а дівчат з засади насилували, мовляв „поцо тутай седзі". В такий спосіб всі вязниці були переповнені українцями. У вязницях в страшний спосіб катували людей аж до смерти.

В початках травня 1945 приїхав до Любачева досить чисельний відділ НКВД. Розійшлася чутка, що мають роззброїти польське військо і інші поліційні формації. Все польське військо, безпеченьство, міліція та штурмувка втікла в ліс, а УПА позволила їм перейти через околиці повстанчих дій.

Любачів став промишляти сам про себе. НКВД зразу було збите з пантелику, не знало яку прийняти позицію. Люди зараз кинулися до вязниць; були всі занехані. Розбивши вязниці (НКВД-исти помагали розбивати) багато вязнів бракувало. Навчені досвідом з часів большевицької окупації в роках 1939-1941, коли то всі подвіря вязниць були цвинтарищами, почали копати в вязничних подвірях, а були в Любачеві аж дві вязниці. Розшуки показали, що людей-вязнів били і катували так дуже, що під ударами гинули Від побоїв згинув Іван Гайдук, директор млина, якого знайдено закопаного на вязничному подвірю.

Коли когось замучили німці у своїх таборах, то зажди повідомляли родину замордованого, що Н. Н. вмер в Н., його тіло спалено в крематорії, а порох пересилають родині. А нові „визвольники" вже й того не роблять.

Як завжди, так і тепер НКВД хотіло спекти свою печеню. За почином НКВД створено комісію в цілі прослідження морлів у вязницях.

Комісія ствердила, що вязнів в нелюдський спосіб мучено, а відтак вбивано вистрілом в голову з заду, а на вязничному подвірю викопано тіла 17 осіб, декілька осіб зідентифіковано, а інші були так здеформовані, що годі було пізнати навіть по одежі. Жертви в більшості мали повязані руки і ноги, поломані руки, ноги і ребра та в нелюдський спосіб катовані аж до смерти, напр. Іван Гайдук.

Розпізнано такі особи: Ліскевич Володимир з Чесанова, Ференц Стефан з Залужа, Лучко Теодор з Дахнова та Іван Гайдук з Любачева.

НКВД хотіло звалити всю вину на АК, але комісія ствердила, що про ті морди знало НКВД, якого представник був інструктором при кожній клітині УБ, зн. „ужонд безпеченьства". По тій причині не оголошено рішення комісії в часописах, як було первісно передбачено.

Є це тільки малий і незначний документ із того, що пережив любачівський повіт а з ним усі українські землі, що опинились під владою „нової демократії".

Очевидець.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Річні збори Українського Музею в Празі

(Комунікат Управи).

Скликані на основі § 9. статуту XXII. річні загальні збори відбулися в Празі 25. травня 1947 р. Цими зборами Т-во розпочало 23. рік свого існування й діяльности. Загальні збори прийняли нових членів, затвердили річні звіти Управи, директора музею, скарбника й Ревізійної Комісії, уділили всім названим органам абсолюторію і висловили подяку за виконану ними працю.

Нова Управа Т-ва обрана в такому складі: голова — професор Корнило Заклинський, заст. голови і директор Музею — д-р С. Наріжний, секретар — А. Процюк, скарбник — проф. Ол. Балицький, члени — д-р Юр. Добриловський, проф. д-р І. Зілинський, пані Зінаїда Мірна, радн. Сп. Матренчук, д-р Д. Слодецький. До ревізійної комісії обрані: проф. д-р І. Панькевич, д-р Ю. Комаринський, радн. І. Попель-Сулима і Дж. Басараб. Членська вкладка на 1947 р. установлена на 50 Кчс. Загальні збори потвердили й надалі традиційні засади Українського Музею, особливо щодо легальної основи його діяльности, строгої науковости його завдань та повної незалежности від впливу сторонніх чинників.

Загальні збори висловили подяку всім жертводавцям — особам і установам, — які в звітовому часі допомагали Музеєві своїми матеріялами, коштами й працею. Зокрема подякували тим державним чсл. чинникам, які сприяли справі відновлення Музею, а саме: Міністерству освіти за його доброзичливе ставлення, дирекції Національної та Університетської бібліотеки й Архіву Міністерства внутрішніх справ, які — після збомбардовання музейного будинку — дали в себе дочасне приміщення для врятованих музейних матеріялів. Окремо подяку висловили загальні збори органам української преси, що своїми публікаціями допомагали справі Музею. Разом з тим збори ухвалили звернутися до всіх українських редакцій, видавництв, а також до поодиноких авторів і майстрів з проханням регулярно надсилати до Музею (або резервувати для пізнішої висилки) принаймні по одному т. зв. „обовязковому" примірникові всіх нових видань і тим улегшити Музеєві його колекціонерську працю, що її він провадить уже третій десяток літ.

Загальні збори закликають усіх членів Т-та і прихильників Музею до дальшої віддаї праці й жертвенности для збереження зібраних матеріялів, забезпечення дальшого існування Музею та продовження його діяльности. Загальні збори поновили давнішу постанову Т-ва, щоб тих жертводавців, які внесуть на потреби Музею не менше 500 Кчс. (10 дол.) річно, вважати на той рік добродіями Українського Музею в Празі.

Новообрана Управа Т-ва склала прелімінар необхідних видатків Музею до кінця 1947 р. і прийняла проєкт славнозвісного сокільського батька проф. Івана Боберського про приєднання жертводавців-добродіїв, які забезпечили б своїми пожертвами покриття цих видатків, а тим самим і дальшу діяльність Музею в 23-му році його існування.

Подаючи цю постанову до загального відома, Управа Українського Музею закликає членів Т-ва і його прихильників — осіб і організації, особливо кол. добродіїв і фундаторів — вписуватися в жертводавці-добродії Музею на 1947 рік.

Проф. Корнило Заклинський, голова Т-ва. **Д-р С. Наріжний,** директор Музею.

Поштова адреса Музею:
UKRAJINSKE MUSEUM,
Praha XII., Chodska 22,
Czechoslovakia.

„МИ СТВОРИМО КРАЩИЙ СВІТ"

Американські народні школи довгими роками провадили вечірні курси англійської мови та для підготовки до громадянства чужинців, як новоприбувших так і таких, що вже давно тут живуть. Робили це у співпраці з Іміграційним й Натуралізаційним Бюром та з різними громадськими, добročинними організаціями. Багато людей скористало з таких вечірних шкіл, але мало хто з них брався описати цей період свого життя та свої почування. Аж ось одна жінка, роджена в Росії, яка пішла до вечірньої школи, пише про це в **Освітнім Бюлетені,** що видається в Балтиморі, стейт Мериленд. Підписалася — Анна Краснер. Те, що вона пише освітлює не тільки її власне довге й змістовне життя, але також деякі основні американські принципи.

„Я приїхала до Америки року 1906", пише п. Краснер. „Нині зараз про те, за що мені було соромно говорити — я дістала громадянство щойно в 1945 році. Але я більше не встидаюся. Що робила я поміж 1906 та 1945 роками? Була занята! Дуже, дуже занята, виховуючи дванацятеро дітей та прибутки з дрібної, грошевої крамнички з солодощами. Я не була громадянкою в очах закону, але в серці була доброю громадянкою. Пятеро з моїх синів брали участь у війні для рятування демократії. Дякувати Богові, всі вони повернулися до мене, до своєї країни.

Року 1943 я рішила, що більша частина праці по вихованню дітей доконана. Тепер я можу йти до школи вчитися того, для чого я так тяжко працювала, аби мої діти пізнавали. Може, казала я сама собі, ця стара голова зможе навчитися писати, читати й, хто знає, може навіть перейти іспит на громадянство. І я пішла до школи, що тоді була на Бродвеї й Банковій вулиці. Як це було добре! Дивіться — я можу читати, писати, й подумайте, деякі слова навіть без помилок! Це було гарне почуття.

Уявіть собі, я могла писати листи моїм хлопцям і читати їх листи до мене. Яке це добро й до того ж вільно, без оплати. В Америці ви йдете до школи, там вас вчать — без оплати. Це щось значить. Я хотіла би сказати пару слів про наших вчителів. Це знамениті люди, з великим терпінням. Вони не тільки вчать нас читати, писати, розуміти, але ви можете перед ними виплакатися, вони вислухають всі ваші клопоти. Часом порадять як з того вийти. Благослови їх, Боже!

Року 1945 я перейшла іспит громадянства; я — крамарка грошевих солодощів! Я — з 12 дітьми, що всі покінчали гайскул! Я — громадянка!

Пані Краснер виконала законні вимоги для натуралізації, але той ж вона почала усвідомлювати ідеал її нової батьківщини — один нарід, що репрезентує багато національностей, рас, вірувань. „Мої друзі", каже вона, „я не перестала ходити до школи; ні, я хотіла далі вивчати англійську мову. Я хотіла бачити інших людей, здибатися, говорити з ними. Так, здибати людей всіх національностей. Ми пізнаємо звичаї, традиції одні других; навчаємося студіювати, жити разом. Ми пізнаємо, що значить бути американцем. Ох, якби люди цілого світу могли спільно порозумітися так, як різні національности порозуміваються в школі! Чи не було би ліпше жити в такім світі?

„Так, я все ще ходжу до вечірньої школи, все ще вчуся і є тут чимало таких як я.

„Ми **зробимо** цей світ кращим!"

Загальна Рада — ФЛІС.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

10,717 Націонович Стефи, Сулик Йосифа з с. Хватів (Золочів) від Сулик Юліяна.

10,718 Глухий Степана від Глухий Василя.

10,719 Сірий Миколи з с. Перемислів (Сокаль) від Сірий Івана.

10,720 Пекарський-Пивовар зі Здолбунова (Волинь), Демчук Марії від Пивовар Анастазії (Ковальчук).

10,721 Затварницький Гната з с. Ботелька (Турка) від Затварницький Юрка.

10,722 Білас, Капків, Радзівіл, Юрчиків, Сандурський від Білас Лідії (Радивил).

10,723 Кожушко Марії (Посолінська) з с. Майдан (Рава Руська) від Оленич Меланії (Посолінська).

10,724 Цимбаліст Анастазії (Михоснишин) з с. Бовшів (Рогатин) від Цимбаліст Евгенії.

10,725 Рикета Теклі (Косінська), Фусяк Розалії (Дорош) з Тисьменниці від Мандзюк Анни.

10,726 Тацяк Марка з с. Ліміна (Турка) від Тацяк Василя.

10,727 Пекарський в с. Поліхови (Підгайці) від Голида Анни.

10,728 Драганчук Георгія з с. Броскінці (Буковина) від Ілька Мафтея.

10,729 До знакомих з сіл Ясенове, Жишкова, Жукова і Гологір (Золочів) від Рудник Зенона.

10,730 До рідних і знакомих з с. Іванівці (Коломия) від Романюк Марії.

10,731 Романів Андрія і Антона з с. Жовче (Рогатин) від Романів Богдана.

10,732 Носієвич Фінька з с. Глібока (Буковина) від Носієвич Октавіяна.

10,733 Шульган Ольги від Девоссер Філі (Клосевич) зі Станиславова.

10,734 Цвігун Павла з с. Сновичі від Цвігун Василя.

10,735 Цвах Олени і Анни з с. Риків, Баріда Данила з с. Вірлики від Костів Константина.

10,736 Гардюк Миколи і Сергія з с. Билич (Самбір) від Томаш Івана.

10,737 Гриць Марії з с. Жидівське (Ясло) від Гудик Василя з с. Тихяня (Кросно).

10,738 Дребот Івана з с. Бітля (Турка) від Гайдук Івана.

10,739 Шутий Юрка з с. Затварниця (Сянік) від Шута Марії.

10,740 Томашевський Петро з с. Стрілець (Томашів) від Лукащук Ольги.

10,741 До рідних і знакомих від Гніздура Павла з с. Дубрівки Рус. (Сянік).

10,742 Рапоч Михайла з с. Міхнівці (Турка) від Удич Миколи.

10,743 Гаран Евген, літ 22, студент, бажає переписуватись з кимнебудь в англійській мові.

10,744 Черкас Евдокії доньки Андрія від Черкас Остапа.

10,745 Пацула Олени (Черкіс) з с. Глудно (Березів) від Черкіс Петра і Василя.

10,746 Просить о афідевіт: Філь Катя, літ 25, самітна.

10,747 Нениг Миколи, Надбережна Олени і Михалини з Підгаєць, Колтунюк Василя з с. Гвоздець (Коломия) від Ненич Стефи (Шувольців).

10,748 Гуда Осип з с. Кольне (Стрий), Кравців Осипа, Ріжнів Григорія з Лавочного, Блясик Андрія з с. Хітар, Хомин Анни від Дудеєович Михайла.

10,749 Петрончак Анни і Івана з с. Вислічок, Рудавський Йосиф з с. Королик Поль. (Сянік) від Петрончак Івана.

10,750 Освятинська Наталії з Харкова від Освятинський Ф.

10,751 Присяжний Михайла з с. Сільце (Волинь) від Присяжний Трофима.

10,752 Амброва Марії (Блашко) і Олени від Лех Льва.

10,753 Шевчук Анни з с. Країна (Добромиль) від Павлюх Михайла.

10,754 Чижевський Івана, Окоча Івана від Окона Василя з с. Вороне (Умань).

10,755 Ясінський Олександра, Забудський Кіндрата від Ясінська Марії з с. Охматів.

10,756 Войтович Андрія з с. Ладзин (Сянік) від Мурчан Йосифа.

10,757 Губицький Юрка і Гельки з с. Тлусте (Тернопіль) від Клочан Івана.

10,758 Яценович-Петраш Івана з Галича від Салига Петра з с. Викторів.

10,759 Дмитрів Івана з с. Чернева (Рогатин) від Дмитрів Володимира.

10,760 Куліш Дмитра, Полуліх Семена від Полуліх Романа з с. Вощанців (Рудки).

10,761 Іскат Дмитра і Івана з с. Хочова (Сянік) від Іскат Марії.

10,762 Баньович Гриця з с. Требухівці (Бучач) від Велещук Анни.

10,763 Солодуха від Джуман Федора з с. Вербиця (Рава Руська).

10,764 Безписюк Омелька з с. Улашівка (Київ) від Матвієнко Катерини.

10,765 Баран Петра з с. Молодовичі (Перемишль) від Кава Івана.

10,766 Туркот Михайла від Махобей Миколи з с. Іванівці (Скадат).

10,767 Кучкуда Михайла і Василя від Кучкуда Ольги з с. Поморяни (Зборів).

10,768 Кібюк Івана, Палагнюк Дмитра від Кібюк Степана.

10,769 Басараб Миколи з с. Плаучa Вел. (Бережани) від Гуменюк Павла.

10,770 До брата від Світова Олександри Трохимівна з с. Веселе (Миколаїв).

10,771 Ковзун Володимир з с. Староліщина (Тернопіль) від Лубкович Миколи.

10,772 Матвіїв Василя з с. Бунів (Яворів) від Матвіїв Романа.

10,773 Курган Михайла і Катерини від Качковська Катерини з с. Маків (Добромиль).

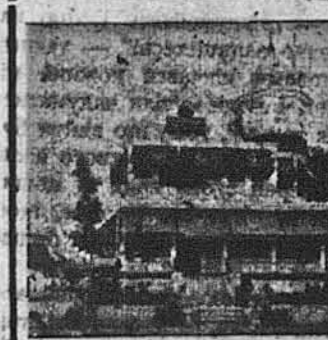
10,774 Маршалик Юлії з с. Волча Дол. від Лесик Михайла.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 24. липня 1947 року помер у 59. році життя
ПИЛИП РОМАНКО,
член Тов. Запорожська Січ, від. 155 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.
Покійний походив з села Павлова, пов. Ліско. До Тов. і У. Н. С. вступив в 1924 році. Полишив у смутку жену Анну, 5 дітей: Миколу, Стефана, Івана, Марію і Гелену та брата Михайла. Ціла родина стоїть в У. Н. Союзі.
Похорон відбувся 28. липня з погребового заведення до гр.-кат. церкви при участи багатьох кревних, знайомих і членів Тов. Січ. Похоронено на гр.-кат. цвинтарі в Перт Амбой. — В. Й. П.!
М. Чумер, секр.

ТАРЗАН, ч. 1655. Проти непереможних перепон.

З ревом кинувся страшний дивак на малпочоловіка.

Одначе з гнучкістю, яку мав уродженець джунглів, Тарзан відхилився...

...а старовинна зброя вбилася в стіну й розломилася.

Тоді пан джунглів кинувся на ворога і зчепився з ним, у нервовій боротьбі.